

NEMZETGAZDASÁGI
MINISZTERIUM
MINISZTER

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG			
Ügyszám:	111 / 940 - 8 / 2015.		
Érkezett:	2015 SZEPT 18.		
Példány:	1	Kezelőiroda:	
Melléklet:	6 db		21

alkotmánybíró

Alkotmánybíróság

Budapest
Donáti u. 35-45.
1015

Iktatószám: NGM/30325/3/2015.

Hiv. szám: III/940-5/2015

Ügyintéző: [redacted]

[redacted]: [redacted]

Tárgy: a 35/2012. (VIII. 15.) KIM rendelet
alaptörvény-ellenességének vizsgálata

Tisztelt [redacted]

Az ügyész polgári eljárásbeli részvételével kapcsolatos költségek előlegezésének és viselésének részletes szabályairól szóló 35/2012. (VIII. 15.) KIM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) alaptörvény-ellenessége tárgyában megküldött végzéssel kapcsolatban az alábbiakról tájékoztatom.

A bírói függetlenség és a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme

A tisztességes eljáráshoz való jog kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az „egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes.” {6/1998. (III. 11.) AB határozat; 36/2014. (XII. 18.) AB határozat [68]}

Az Alkotmánybíróság azt is kifejtette, hogy a tisztességes eljárás tartalmát több, ún. részjogosítvány adja. Ezek különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága (ami nem garantálja a döntés igazságosságát), a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és pártatlanság kívánalma, továbbá az ésszerű időn belüli elbírálás. „A szabály de facto nem rögzíti, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége.” {22/2014. (VII. 15.) AB határozat [49]; 36/2014. (XII. 18.) AB határozat [66]}

A fegyverek egyenlősége alapvetően a büntetőeljárásban biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. Az Alkotmánybíróság a fegyverek egyenlőségének elvét ugyan alapvetően a büntetőeljárás kapcsán értelmezte, azonban a tisztességes eljáráshoz való jog alapján alkalmazhatónak találta azt minden bírósági eljárás tekintetében, így polgári perek esetében is. {15/2002. (III. 29.) AB határozat; 21/2014. (VII. 15.) AB határozat [97]-[99]}.

Azáltal, hogy az ügyész pervesztessége esetén a perköltségeket a bíróság gazdasági hivatala fizeti meg, a fentiek szerint meghatározott „fegyverek egyenlőségének” elve álláspontom szerint nem sérül.

A bírói függetlenség követelménye kapcsán jelzem, hogy az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az kifejezetten az ítélkezési tevékenységhez kapcsolódik (a konkrét ügyben azonban kvázi-igazgatási, adminisztratív jellegű feladatokról van szó.) „A bírói hatalom legfőbb ismérve, hogy az erre rendelt szervezet útján vitássá tett vagy megsértett jogról – törvényben szabályozott eljárás során – kötelező erővel dönt. A bírói hatalom tehát – amelyhez a bírói függetlenség kapcsolódik – döntően az ítélkezésben ölt testet.” {24/2013. (X. 4.) AB határozat [54]; 53/1991. (X. 31.) AB határozat}

Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése kifejezetten nevesíti, hogy a bírák csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélkezési tevékenységükben nem utasíthatóak. Ezt a követelményt a bíró számára kötelezettségként állítja a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 36. §-a.

„(1) A bíró hivatását esküjéhez hűen köteles gyakorolni, igazságszolgáltatási feladatainak teljesítését nem tagadhatja meg, a rábízott ügyekben folyamatosan, lelkiismeretesen köteles eljárni.

(2) A bíró minden ügyben befolyástól mentesen, és részrehajlás nélkül köteles eljárni.

(3) A bíró a döntés befolyásolására irányuló minden kísérletet köteles elhárítani és arról a bíróság elnökét tájékoztatni.

(4) A bíró az eljárása során köteles az ügyféllel szemben tisztességes és pártatlan magatartást tanúsítani.”

Ezek alapján az állam költségvetési érdeke vagy a bíróságok aktuális állami finanszírozásának mértéke pedig az ítélet meghozatalánál nem lehet szempont.

A Rendelet és a polgári perrendtartásról szóló törvény viszonya

Az indítványozó a Rendelet megalkotása kapcsán az Alaptörvény T) cikk (3) bekezdésének és 18. cikk (3) bekezdésének sérelmét állítja. Ezzel kapcsolatban megállapítható, hogy a Rendeletet az igazságügyért felelős miniszter – ellentétben a megkeresés alapjául szolgáló bírósági végzésben foglaltakkal – nem önállóan, hanem a nemzetgazdasági miniszterrel és a nemzeti fejlesztési miniszterrel egyetértésben alkotta meg, így az megfelelt a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 395. § (4) bekezdés m) pontjában foglalt felhatalmazó rendelkezésnek. A Rendelet tartalma nem haladta meg a felhatalmazás kereteit, az kizárólag a felhatalmazásnak megfelelően az ügyész polgári eljárásbeli részvételével kapcsolatos költség előlegezésének és viselésének szabályait tartalmazza.

A Rendelet nem ellentétes az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény 27. § (2) bekezdésével és nem ütközik a Pp. 76. § (4) bekezdésébe, a Pp. 78. § (4) bekezdésébe és a Pp. 86. § (3) bekezdésébe. A megjelölt Pp. szakaszok szerint az ügyész által indított, a tárgyban nevezett ügy alapjául szolgáló perben a felperes nem mentesül az általában a magánjogi jogvitákban a felperest terhelő előlegezési és költségviselési kötelezettség alól, csak azt nem az ügyészi szerv vagy az annak útján eljárni jogosult ügyész, hanem az állam teljesíti, hiszen a perben az ügyész nem saját polgári alanyi jogát érvényesíti, hanem absztrakt közjogi

jogalanyként az állam közérdekvédelmi funkcióját gyakorolja. Önmagában az, hogy az állami előlegezés, illetve a perköltség tényleges kifizetése a Rendelet szerint technikailag a bíróság gazdasági hivatala közreműködésével történik, nem jelenti azt, hogy a kötelezettséget nem az állam teljesíti, hiszen a bíróságok finanszírozása állami úton a központi költségvetésből történik.

A finanszírozás módja

Az Alkotmánybíróság 53/1991. (X. 31.) határozatában kifejtette, hogy a bírósági igazgatási feladatok körének meghatározását illetően a törvényhozónak az alkotmány keretei között mérlegelési lehetősége van, ennek gyakorlásánál pedig igazgatásszervezési és célszerűségi szempontok is szerepet játszhatnak.

Az alkotmányossági vizsgálat tárgyává tett jogi szabályozás azon a célszerűségi megfontoláson alapul, hogy az államot terhelő fizetési kötelezettség teljesítését a jogszabály oda telepíti, ahol az közvetlenül felmerül (megjegyzendő, hogy hasonló megoldást alkalmaz a csődeljárásról és felszámolás eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény 58. §-a is).

Az állam képviselőjében ez esetben a bíróság gazdasági hivatala mint jogszabályban meghatározott jogi személy látja el a feladatot. A képviselő intézménye ugyanakkor nem abban áll, hogy a képviselő a képviselt helyébe lép, így a bíróság ítélező tevékenységében, de még a gazdasági hivatal igazságügyi igazgatási tevékenységében sem érintett közvetlenül. A költségviselő (fizetésre kötelezett) ebben az esetben is az állam, akinek a nevében valamely kifizetést a gazdasági hivatal teljesít.

A gazdasági hivatal tevékenysége nem igazságszolgáltatási, hanem igazgatási jellegű, az ítélezésre nem hat, nem hathat ki. Az indítványban meghatározott esetben a bíróság sem a saját személyi és tárgyi feltételeit biztosító előirányzatokat, hanem olyan előirányzatokat érintően hoz döntést, és a gazdasági hivatal is olyan előirányzat felett rendelkezik ez esetben, amelyet az állam által fizetendő költség fedezeteként a központi költségvetés a bíróságok fejezetébe tervezve állapított meg.

A bírói függetlenség elvének érvényesülését célozza a függetlenség gazdasági aspektusa, miszerint a bíróságok költségvetését az Országos Bírósági Hivatal állítja össze a bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény értelmében. Így a bírót ítélezési tevékenységében érintő körülmény ezzel kapcsolatban nem azonosítható, a bíróságot mint jogi személyt mindez nem teszi az eljárás alanyává.

A megtámadott szabályozás tehát kizárólag célszerűségi, költségvetés-technikai szempontokon alapul. Mindez pedig nem a bírót ítélezési tevékenységét, hanem a bírósági igazgatási tevékenységet érinti, de a bíróságok személyi és tárgyi feltételeit biztosító előirányzatokra nem hat ki. Mindezek alapján szabályozás tekintetében alkotmányossági kockázatot nem látok, különösen arra tekintettel, hogy a bíróságok függetlenségét az Alaptörvény más hatalmi ággal és nem az állammal szemben biztosítja.

A bírósági gazdasági hivatal Rendelet szerinti fizetési kötelezettségeinek adataival kapcsolatban – mivel ilyen információval a Nemzetgazdasági Minisztérium nem rendelkezik – megkerestem az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnökét, aki válaszában javasolta, hogy az Alkotmánybíróság küldjön megkeresést számára, mivel a kellő részletességű adatokkal csak az OBH rendelkezik.

Kérem tájékoztatásom szíves tudomásulvételét.

Budapest, 2015. szeptember „11”

Üdvözlettel:

Varga Mihály
